

FAŠISTIČNE OB- RODIBE PRIMOR- SKIH SLOVENCEV

Pravna se je vrnila v Rimu
in 18 Slovencev je dobilo od
dveh do 30 let zapora

Rim. — Prošlo soboto je bila
obravnavana obtožnica proti 57
primorskim Slovincem in dru-
gim, ki so se vršili v izrednih vojaških
okoliščinah za zaščito države. O-
tožbeni obtoženci je bilo ob-
sojenih v zapor od dveh do 30
let, 12 je bilo oproščenih radi
zmanjkanja dokazov, 27 pa je
bilo obtožnih nepokornostne.

Grupa je bila obtožena, da je
imela zaroto za odepitve Ju-
goslavane, ki so se vršili v
Benetjah, ki ga je dobila
v prisilni vojni vojski. Vodi-
telji grupe, ki so bili obsojeni
na trideset let, dve, dva
pa na 15 let vsak.

Obtožnica je vsebovala 99 zlo-
činov, med temi oboroženo vsta-
je proti fašistični vojski, 13 u-
bojstev, 18 požigov šol in mili-
cijskih institucij, osmih te-
rističnih poskusov in raznih
nov splošnih.

Voditelj organizacije Albert
Voditelj je pobežal čez mejo, o-
stali pa so bili aretirani v raz-
nih fašističnih navalnih prelo-
stih. Obtožnica dalje naglaš-
je zarotniška grupa prejem-
denar iz Jugoslavije in imela
se sestanke ob meji, katerih
se udeleževali tudi Slovenci
Jugoslavije. Skupno so raz-
pustili puntarske tiskovine in u-
navljali pod krinko kulturnih
organizacij protifašistična dru-
ga med dijaki.

Landalozno izko- riščanje delavcev pri javnih delih

Protesti proti eksploataciji de-
lavcev pri reki Mississippi se
širijo v Washingtonu

Washington. — Vojni in de-
kament department sta zadnje ča-
sno bombardirala s prote-
stom v Mississippi dolini radi
landaloznega izkoriščanja de-
lavcev po privatnih kontraktor-
jih pri gradnji novih in poprav-
ljanju starih nasipov ob reki
Mississippi.

Vojni department je oddal vse
o privatnih kontraktorjih, ki
delujejo delavce celo po 15 cen-
tov na uro. Delovnik je v mno-
gih krajih 12 ur dan, poleg
pa na odpiranje delavcev v privat-
nem tiskarstvu tudi potom tako zva-
"pluck-me" trgovin. Vse to
odgovorno za številne prote-
ste, ki so se že vršili v
Mississippi dolini, ki so se udeležili tu-
kateri kongresniki.

Vojni department je kongres-
u Collierju objavil, da bo
"preiskal." To bo najbrž
prišlo tudi kongres. Vlada je do-
la za varnostna dela pred po-
nad sto milijonov dolarjev.
mesto da bi to delo samo iz-
delave kot sedaj in pod ve-
boljšimi razmerami za de-
lo, leži njena maloprijet-
na mnogo milijonov dolar-
nerabna in jo uničuje rja-
kita popravilna strojev v
Birminghamu, Miss., v kateri je
delom in pol delalo 800 de-
lavcev, je mrtva in v nji dela le
delavci kot čuvaji in okrniki.

ova socialistična knjižnica
Chicago. — Socialistična stran-
je izdala dveletno knjižico o so-
cizmu. Vsaka knjižica obrav-
na en predmet socialistične ce-
je in vse skupaj tvorijo ce-
Vtorji so voditelji sociali-
nega gibanja v Ameriki in
dijaki. Vseh dvajset knjižic
je en dolar. Naslednji jih je
edman-Julius v Girardu,

Baldwin obsoja te- ror v Venezueli

Protest je naperjen proti ameri-
škemu državnemu departmen-
tu

Washington, D. C. — (FP) —
Roger N. Baldwin je kot načel-
nik Mednarodnega komiteja za
politične jetnike poslal protest
državnemu tajniku Stimsonu,
ker podpira oljne kompanije, ka-
tere so rešile režim diktatorja
Gomez pred padcem v zdajši re-
voluciji.

"Kontrola, katero izvajajo a-
meriške oljne kompanije nad Ve-
nezuelo, je škandal prve vrste,"
pravi Baldwin. "V Venezueli
vzdržuje diktatura s pomočjo o-
borožene sile oseb, ki z oljnimi
koncesijami kupuje podporo a-
meriških magnatov in državnega
departmanta.

"Gomez je v zadnjih letih po-
sajal na tisoče svojih političnih
nasprotnikov v ječe in izgnanst-
vo, mnogo pa v smrt. Glasove,
ki so protestirali proti strahov-
ladu, je utihnil z brutalno silo."

Mellonova familija zvesto pod-
pira Gomezov režim, ker je nje-
na Gulf Oil Co. dobila večje šte-
vilo koncesij v Venezueli. To je
tudi vzrok, da je državni depart-
ment naklonjen diktaturi, ki je
odgovorna za številne zločine in
krivice. Član Mellonove familije
je v Hooverjevem kabinetu in
njegova beseda ima velik vpliv
pri Stimsonu in Hooverju.

Mestnim uslužbencem grozi redukcije

Chicago. — Več tisoč mestnih
uslužbencev bo izgubilo službe
po prvem januarju, ako bo ad-
ministracija uveljavila takozva-
ne ekonomske ukrepe, ki jih
sponzorira župan Cermak.

Cermak je že dal napniti, da
bodo uslužbenci, katerih letna
plača znaša krog \$9,000,000, od-
puščeni, ker je mestna blagajna
prazna. Značilno pri tem je to,
da ta "ekonomska načrt" ne
predvideva odložitve politikov,
ki imajo poleg mestne plače tu-
di druge dohodke. Odpuščeni
bodo le cestni delavci, hišniki in
pisarniške moči, da se tako
zmanjša davke bogatim trgov-
cem in hišnim posestnikom.

Družba ustanovila sklad za brezposelnost

Racine, Wis. — J. I. Case
kompanija, ena od največjih
družb za poljedeljske stroje v
deželi, je ustanovila sklad za
brezposelnost. Delavcem je na-
znanila, da lahko prispevajo 5%
od svoje plače, družba pa bo pri-
spevala enako vsoto. Iz tega
sklada bi prejemal podporo vsak
delavec, ki bi izgubil delo ne po
lastni krivdi, in sicer 40% od
svoje plače. Po šestih mesecih
bi se prispevki v ta sklad zniža-
li na 2% od zaslužka.

Payne bo morda resigniral

Washington, D. C. — Tukaj
krožijo govorice, da bo John Bar-
ton Payne v kratkem resigniral
kot načelnik Ameriškega rdečega
križa. Njegovo pozicijo bo naj-
brž dobil Elliot Wadsworth, mo-
rebitni kandidat za zveznega se-
natorja v državi Massachusetts
in pristaš Hooverjeve admini-
stracije.

Paynevo ime je večkrat prišlo
v javnost valed številnih odkli-
nitev apelov, da bi Rdeči križ
pomagal nasilčevati lačne farma-
re na jugu in lačne rudarje v
Pennsylvaniji, Ohiju in West
Virginiji.

Dobrodelnost postala največja industrija

New York. — Pet tisoč družin
in posameznikov na dan zaprosi
pomoči v tem mestu. Toliko se
jih dnevno vpiše pri Social Ser-
vice Exchange, kot poroča njen
direktor. Večina prosilcev prvič
v življenju išče pomoči pri dobro-
delnih organizacijah in to valed
brezposelnosti. Dobrodelnost je v
New Yorku postala največja in-
dustrija, ki pa razpolaga le z
\$18,000,000 za oskrbo 750,000
brezposelnih oseb, ali krog \$15
na osebo za vso zimo.

PROTEST PROTI IMPERIALIZMU V MANDŽURIJI

Zastopniki japonskega in kitaj-
skega delavstva so se na kon-
gresu v Moskvi izrekli proti
imperialističnim vojnem

Moskva, 7. dec. — Včeraj se
je tukaj otvoril kongres medna-
rodnih strokovnih uni, na kate-
rega so prišli zastopniki delav-
skih organizacij iz Združenih drž-
av, Francije, Nemčije, Japona-
ske, Kitajske in drugih držav.
Skupno so sprejeli resolucijo, v
kateri apelirajo na japonske in
kitajske delavce, naj se združijo
v boju proti imperialistični vojni
v Mandžuriji. V resoluciji je
rečeno, da konflikt v Mandžuri-
ji pomeni pričetek nove svetov-
ne vojne. Imperialistične sile
nameravajo razkosati Kitajsko
in ustvariti pogoje za napad na
socialistično strukturo v Sovjet-
ski uniji.

Izjavljajoč, da edino kitajski
sovjeti lahko združijo Kitajsko
in strmoglavijo imperialistični
jarem, so zastopniki v formalni
poslanici pozvali proletarce vse-
ga sveta, naj grejo na delo in
organizirajo masne demonstra-
cije ter tako pomagajo svojim
sodrugom na Kitajskem in Ja-
ponkem ter izsilijo odpoklic im-
perialističnega armad in kitajske-
ga ozemlja.

Kongres strokovnih uni je
kolikor se vpliva tiče na drugem
mestu v mednarodnem komuni-
stičnem gibanju in je za komu-
nistično internacionalno najbolj-
važno organizacija.

Starokopitnost v mišljenju velike zle

Profesor pravi, da onemogoča
prilagoditev razmeram. — So-
cialno zavajanje največja
potreba

Madison, Wis. — (FP) — "Naše
ekonomske mišljenje daleč za-
ostaja za gospodarskimi spre-
membami. Radi tega še vedno
smatramo, da tvorijo krušne vr-
ste nestanovitni in nekompetent-
ni ljudje. V resnici niso ne prvo
ne drugo. So brezmočne žrtve
našega ekonomskega sistema. In
sistem, ki jih prisili na berašt-
vo, je barbarški, nečloveški in
srednjeveški. In če je dola edina
alternativa, tedaj sem jaz za do-
lo," je rekel Harold L. Groves,
profesor ekonomije na wiscon-
sinski univerzi.

Starokopitnost v mišljenju o-
nemogoča ljudem prilagoditi se
potrebam časa in gledati realno
na ogromne ekonomske spre-
membe. Ta zaostalost v mišlje-
nju je veliko, ako ne največ
odgovorno za tekočo krizo in za po-
časen socialen napredek človešt-
va, po mnenju profesorja Grovesa.

V svojem govoru je odločno
zagovarjal potrebo zavarovanja
proti brezposelnosti in kritiziral
človeško potratnost kapitalistič-
nega sistema. Rekel je, da samo
vojna presega brezposelnost v
potratnosti človeških življenj.

"Kar potrebujemo, je vojna od-
ločnost pri reševanju tega pro-
blema. Dobrodelnost ni nobena
solucija. Je le potrebna pilula za
bolnika. Kar potrebujemo, je
preventivna medicina. Potrebu-
jemo prislino zavarovanje proti
brezposelnosti. Sedanj sistem
zahteva od farmarja in malega
posestnika, da podpirata rezerv-
no armado delavstva, namesto
da bi to odgovornost nosila indu-
strija."

Javna dela kot odpomoč proti
krizi je po profesorjevem mnen-
ju predrag sistem reševanja te-
ga problema. Najboljši sistem so
močni skladi, katere naj se zbe-
re v tako zvanih dobrih časih za
podpiranje brezposelnih v dobi
gospodarskega poloma.

Japonska armada v novi ofenzivi

General Honjo odredil prodiranje
na treh frontah. Kitajci tepeni
v prvem spopadu. Zunanji mi-
nister Koo umaknil resignacijo
na apel nankingške vlade

Tokio, 7. dec. — Vest, ki jo je
poslala časopisna agencija Ren-
go iz Mukdena, potrjuje poroči-
la, da je bilo tristo Kitajcev ubi-
tih in večje število ranjenih, ko
so japonski vojaški letalci z
bombami delno razdejali neko
mesto v bližini Mukdena, kjer so
se zbirali kitajski banditi.

Mukden, Mandžurija, 7. dec. —
General Sigeru Honjo, vrhovni
poveljnik japonske armade v
Mandžuriji, je včeraj odredil of-
enzivno prodiranje na treh
frontah. En del njegove armade
je pričel prodirati proti mestu
Cangtu, ki leži ob jukomandžur-
ski železnici severno od Mukde-
na. Drugi del armade se pomika
proti Hsinlinu, tretji pa prodira
proti Kowpangtu, ki leži ob Pei-
ping-Mukden železnici, katero
skupno kontrolira Velika Brita-
nija in Japonaka.

Toko, 7. dec. — Veste iz zane-
ljivih virov se glase, da namera-
vajo Japonci odpreti novo kam-
panjo za iztrebljenje banditov v
Mandžuriji, kar bo nedvomno do-
vedlo do ostrih spopadov, ako
maršal Čang Hsueh-liang ne od-
pokaže svojih čet iz Čingčowa.

Japonska zahteva evakuacijo
Čingčowa, da tako izgine zadnji
sled kitajske avtoritete v Man-
džuriji. To zahtavo podpirajo tu-
di civilni departamenti japonske
vlade. Dejstvo, da so vsi o eva-
kuaciji že akol japonskega cen-
zorja, kaže, da so jih sankcionir-
ale visoke avtoritete.

Nanking, 7. dec. — Neki visok
vladni uradnik je včeraj izjavil,
da Kitajski ne bo odpoklicala
svojih čet iz Čingčowa. V prime-
ru, da bi Japonaka odredila na-
pad na kitajsko posadko, se bo
slednja postavila v bran.

V istem času je kitajski zuna-
nji minister Wellington Koo na
soglasni apel vlade umaknil svo-
jo resignacijo in izjavil, da bo
nadaljeval s svojim delom. Dru-
ga vest, da je dr. Sze, kitajski
delegat pri Ligi narodov, podal
demisijo, ki pa ni bila sprejeta,
je uradno potrjena.

Lakota prišla rudarje na umik

Athens, O. — Velika potreba
in stradanje je bil vzrok, da so
se rudarji, ki so pred par tedni
zastavkali proti Sunday Creek
Coal Co., ker je uvedla nove pri-
ganjske metode, vrnili na delo.
Kompanija je sedaj naznanila,
da bo obratovala premovalne
po sistemu odprte delavnice in ne
bo priznala UMWa. Voditelji
stavke in več rudarjev ne bo do-
bilo dela, ker so bili aktivni v a-
gitaliji proti družbi.

Robinson podpira administracijo

Washington, D. C. — Senator
Robinson iz Arkanzasa in vodi-
telj demokratov v senatu se je
izrekel proti povzemanju dohodni-
skih davkov in s tem se je odlo-
no postavil na stran Hooverja in
Mellona. Robinsonova izjava je
vzburila demokrate, dasi to ni
prvič, ko je on zagovarjal smer-
nice administracije.

Leningrad bo postal vzorno so- vjetsko mesto

Leningrad. — Med prebival-
stvom je zavladalo velikansko
navdušenje, ko je vlada naznani-
la, da bo potrosila v prihodnjem
letu \$33,000,000 za konstrukcijo
modernih stanovanj in olupšavo
Leningrada in tako napravila iz
njega vzorno sovjetsko mesto.

Število brezposelnih raste

Washington, D. C. — William
Green, predsednik Ameriške de-
lavске federacije, je izjavil, da
bo število brezposelnih naraslo
na 7,500,000 do 1. januarja, ako
bodo industrije v decembru od-
pustile toliko delavcev kot v no-
vemburu.

GANDI NAPOVE- DUJE NOVO RE- VOLTO V INDIJI

Dejal je, da bo napel vse sile v
boju za neodvisnost Indije

Pariz. — Mahatma Gandhi, vo-
ditelj indijskih nacionalistov, se
je na svojem povratku v domo-
vino ustavil v Parizu in v pogov-
orih s časopisnimi poročevalci
izjavil, da bo obnovil kampanjo
proti Veliki Britaniji, ko prispe
v Indijo.

"Mi smo začeli boj in v sredi
tega boja podpisali premirje, ki
predvideva nadaljnja pogaja-
nja," je rekel Gandhi. "Konferen-
ca okrogle mize je bila neuspeš-
na, toda to ne pomeni, da je bit-
ka za svobodo izgubljena, kajti
na konferenci sem spoznal tak-
tiko in karakter tistih, proti ka-
terim se bomo morali boriti. Mi
moramo nadaljevati naš boj za
svobodo in neodvisnost in odo-
dnostjo in prepričan sem, da bomo
s svojimi sili, ki so potrebne, izvoje-
vali svobodo."

Kar mi želimo, je kontrola nad
armado in financami. Velika
Britanija nam je to odrekla. Iz-
javljamo, da bomo s trpljenjem
ali nasilji.

Civilna nepokornost ni nasil-
je, temveč je trpljenje. Sedaj
se ne morem vedeti, kako dolgo
bo naša kampanja trajala, a
prepričan sem, da bo indijsko
ljudstvo vodilo hud boj, da iz-
vojuje svoje pravice."

Na londonskem kolodvoru se
je poslovilo od Gandija veliko
število njegovih prijateljev.
Med temi je bil George Lansbury,
voditelj laboristične stranke v
parlamentu, ki mu je v imenu
angleškega delavstva poklonil
slopek krizantem.

Iz Parisa je Gandhi odpotoval
v Švico, kjer bo obiskal svojega
prijatelja in pesnika Romaina
Rollanda, od tam pa v Benetke,
kjer se bo vkrcal na italijanski
parnik, ki ga odpelja v Indijo.

Vatikan ne oboti krizo

Papež prejema velike vsote de-
narja od ameriških katoliča-
nov

Rim. — Vatikanško mesto,
neodvisna država, ki obsega 160
akrov zemlje in ima 500 preb-
valcev, je edina moderna drža-
va, ki ne čuti posledice svetovne
ekonomske krize, dasi so se nje-
ni dohodki iz raznih dežel zmanj-
šali. To je razvidno iz izjave
monsignorja Bernardina Noga-
ra, upravitelja in finančnega
ministra papeževе države.

Nogara pravi, da je 20,000-
000 ameriških katoličanov ob-
ljubilo prispevati vsoto, ki jo
papež potrebuje za vzdrževanje
države. Katoličani v Združenih
državah in Kanadi so zelo rado-
darni prispevatelji. Budžet za
tekoče leto znaša \$9,360,000.

Država Alabama na robu bankrota

Birmingham, Ala. — V kakš-
nem finančnem stanju se nahaja
država Alabama, je razvidno iz
plačevalnega sistema državnih
uslužbencev. Uslužbenci zdrav-
stvenega departmanta prejema-
jo takozvane warrante ali plačil-
ne nakaznice, ki so brez vsake
vrednosti in jih neče izmenjati
nobena banka, ker so brez datu-
ma dozorelosti in brez obresti. Ti
uslužbenci so na enakem stališ-
ču kot učitelji v Chicagu, ki i-
majo delo brez plače.

Mehiška država omejila število duhovnikov

Mexico City, 7. dec. — Vest iz
glavnega mesta države Chihua-
hua tukajšnjemu časopisu "Ex-
celso" se glasi, da je postavila
država odobril zakon, ki do-
loča enega katoliškega duhov-
nika na vsakih 45,000 prebival-
cev.

Magnati se ne mo- rejo zediniti

Druga premogovna konferenca
se izjalovila

Cincinnati, O. — (FP) — "Ro-
bustni individualizem" je blokir-
al drugo meddržavno konfe-
renco za stabiliziranje premo-
govne industrije. Zastopniki
operatorjev iz desetih držav so
se zbrali v Cincinnatiju in se
spet razšli, ne da bi kaj dosegli.
Diskusije so bile zaključene in
naznanjeno je bilo, da se v krat-
kem vrši tretja konferenca.

Prentice Burlingham je pred-
ložil načrt, ki je dolečal, da vsa
država orbeji produkcijo v
soglasju s povprečno produkcijo
v zadnjih petih letih. Priporo-
čal je imenovanje posebnega
odborna, ki naj bi ga tvorili na-
čelniki državnih rudniških de-
partamentov, ti pa naj bi izvolili
izmed sebe predsednika in taj-
nika ter skupno odločevali, ko-
liko mehkega premoga dežela
potrebuje.

Zastopniki premogovnih ope-
ratorjev iz držav Kentucky,
Tennessee in Alabama so se
strinjali s načrtom, toda nalete-
li so na opozicijo s strani mag-
natov iz West Virginije, Illinois-
a, Ohija in Indiane.

Dasi je governor Sampson v
telegramu urgiral zastopnike,
naj se zedinijo in ovsvoje kakr-
šenkoli načrt, ki naj bi dovedel
do stabiliziranja premogovne
industrije, in jim obljubil, da
bo on sklical konferenco gover-
nerjev, niso diskusije rodile ni-
kakakega rezultata. Konferenca
se je končala izjalovila valed na-
sprotujočih si interesov, ki so
jih zastopniki zagovarjali.

Odškodninska tožba proti za- govorniku rudarjev

Mount Sterling, Ky. — George
Howard, bivši agent neke čika-
ške firme orožja, je sedaj so-
boto vložil odškodninsko tožbo
za \$50,000 proti bivšemu zve-
znemu senatorju John M. Rob-
sonu, glavnemu zagovorniku ru-
darjev, ki so obtoženi umorov in
zarote in proti katerim je sedaj
v teku obravnava na tukajš-
njem okrožnem sodišču. Robson
je nazval Howarda, ki je prišel
pred dvema letoma v okraj Har-
lan in ga je šerif Blair imeno-
val za deputija, za "Al Capone-
ja" in "čikaškega gangsterja."

Robson smatra to tožbo za
poskus intimidacije, da bi se
odpovedal zagovorništvu obto-
ženih rudarjev. On je zastopal
rudarski distrikt, kjer je prišlo
zadnje spomlad do krvave bitke
med rudarji in kompanijskimi
policiji, več let v spodnji shor-
nici in je bil posejje imenovan
za zveznega senatorja.

Znižanje zaposlenosti v Ohio

Columbus, O. — Ekonomski
raziskovalni biro državne uni-
verze poroča, da se je zaposle-
nost v državi znižala v oktobru
za 2%, ali za 14% v enem letu.
V oktobru je bilo odpuščenih
največ delavcev v živilski in-
dustriji, in sicer 14%, v grad-
beni 7%, v tekstilni in strojni
industriji 4% v primeri s sep-
tembrom.

V Youngstownu, središču je-
larske industrije, je bilo odsv-
ljenih v oktobru 8% delavcev, ali
23% v enem letu. Najbolj je
prizadeta gradbena industrija,
v kateri je 73% manj dela kot
ga je bilo oktobra 1930.

Sovjeti razdeljali moskovsko ka- tedralo z dinamitom

Moskva. — Odrašenikova ka-
tedrala, ena najlepših cerkva
stare Rusije, je bila prošla so-
boto uničena z dinamitom, da se
tako naredi prostor, na katerem
bo vlada zgradila mogočno so-
vjetsko palačo. Katedrala je bi-
la zgrajena v spomin osvobodit-
ve Moskve pred Napoleonom,
ki je l. 1812 podvzel neuspešno
vojno ekspedicijo proti Rusiji.
Katedrala je imela prostora za
10,000 ljudi.

BOGATINE SKU- ŠAJO OMEHČATI S STRAŠILOM

Humanitarni apeli za prispevke
v pomočni sklad se niso ob-
nesli. Welferovci nabrali ko-
maj polovico vsote

Pittsburgh, Pa. — (FP) —
Ker voditelji kampanje, s kate-
ro skušajo zbrati \$6,000,000 v
welfare fond, niso uspeli s hu-
manitarnimi apeli, so se sedaj
poslužili zadnjega sredstva, da
omehčajo bogatine. Prišli so
jih strašiti s možnostjo revolte,
s navali na trgovino, opozarjajo
jih na nevarnost kuge, ki se la-
sko razvije med lačnimi brezpo-
selnimi v masu, in na nov so-
cijski val, ki ne bo prizanašal
nikomur.

Voditelji kampanje čutijo, da
je situacija izredno desperatna.
Nabrali so dosedaj komaj polovi-
co vsote v pomočni sklad in radi
slabega odziva bogatejših slojev
so bili prisiljeni čas kam-
panje podaljšati. Ni pa veliko
upanja, da bodo odprli njih šep-
s novo metodo, a strašili.

V Allegheny okraju je 150-
000 brezposelnih. Z družinami
vred je skoraj pol milijona o-
seb, ki žive v pomanjkanju. Tu-
di če bi nabrali vseh šest mili-
jonov, bi s tem ne bil odvrnjen
volk od hiše, ker potrebna je
mnogokrat večja vsota za pre-
preženje lakote med brezposel-
nim delom prebivalstva.

Kvota, ki je bila določena za
pittburški milijonarje, znaša
tri milijone, do sedaj pa je bilo
nabranjen komaj eno tretjino
— \$1,080,000. Edino kvota za
tovarniške delavce, ki znaša pol
milijona, bo šla "over the top"
— delavcem ne vprašajo za pri-
spevke, ampak jim enostavno
odtrgajo od plač.

Uspeh ali neuspeh pittburške
kampanje je imel večje posledice
na kongres, ko se snide k za-
sedanju. Takozvani "pittburški
načrt" privatne dole se je
smatralo šrom doleže za nekak-
šen vzorec dobrodelnih akcij.
Adoptirala so ga mnoga mesta
— s latim uspehom. In ker je
dokaj vidno, da bo vsa akcija
skrahirala, se mnogi dobrodelni
delavci na tistem tega vsele, ker
edino to bo prislilo državno in
svezno vlado, da bo pritisnila na
bogatine s novimi davki in do-
bila njih denar za oskrbo brezpo-
selnih.

Pittburški slučaj bo služil v
kongresu kot najmočnejši do-
kaz, da mora poseči v situacijo
federalna vlada, ker niti Mello-
nov mesio ni kos razmeram.
Ta slučaj je tudi dokaz popolne-
ga skrahiranja Hooverjeve poli-
tike v zvezi s kampanjo privatne
milosrdne.

Prodolg delovnik pocostruje krizo

Od 1. 1919 se je povprečni delov-
nik znižal le za dve uri na te-
den

Washington. — (FP) — Dasi
je v Ameriki dela le za 35 ur na
teden, ako bi bili uspešni vsi de-
lavci, ki želijo delati, znaša pov-
prečni delovnik na teden še ved-
no 60 ur. Od 1. 1919 se je povpre-
čni tedenski delovnik znižal le
za dve uri, od 62 na 60 ur, poro-
ča Monthly Survey of Business,
ki ga izdaja Ameriška delavska
federacija.

Radi neuravnovesenja delov-
nega časa z izboljšanim sistemom
produkcije je celo v dobi tako
svane prosperitete med 1919 in
1929 izgubilo zaslužek en milijon
delavcev, pravi ta publikacija.
Dokler se ne bo znižal delovni
čas na faktične potrebe dežele,
toliko časa tudi ni upanja na pro-
speriteto, dostavlja to glasilo fe-
deracije.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LESTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Glasi in na Zdravstveno dravstvo (vsebova) in Koroško 50.00 na leto, 25.00 na pol leta, 12.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland 50.00 na leto, 25.00 na pol leta; na Los Angeles 50.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cleveland \$10.00 per year, foreign countries \$15.00 per year.

Consent to publish by the Editor — Manuscripts will not be returned.

Kladar na vse, kar ima stik s Prosveto

PROSVETA

2837-39 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Razmere v Rusiji

Trije članki kongresnika H. T. Raineyja o razmerah v Rusiji, posebno med rudarji v donskem bazinu, ki so izšli v "Illinois State Register" v Springfieldu, Ill., in kateri so danes zaključeni v slovenskem prevodu v Prosveti, najlepše osvetlujejo situacijo v deželi sovjetov.

Ameriški tisk ni bil še nikdar tako poln potopisov in opisov iz Rusije kakor je naš letos, a vsi ti spisi so v ogromni večini pretirano pristranski ali sovražni Rusiji. Kongresnik Rainey se nam zdi še najpoštenjši opazovalec med vsemi Američani, ki so zadnje poletje obiskali Sovjetsko unijo. Šel je tja brez vsakih predsodkov in piše nepristransko in neutržno samo to, kar je videl in slišal in sam spoznal za resnico.

Nekateri dopisniki Prosvete že nekaj mesecev agitirajo za slovenskega poslanca, ki naj bi šel v Ameriko v Rusijo na opazovanje, da bi potem poročal o tamšnjih razmerah. Ostalo bo le pri agitaciji. V predlogu za poslanca je veliko idealizma in premalo praktične uvidevnosti. Koga naj pošljemo, da se bomo prvi mi zaneali nanj in drugič, da bo res zaupno sprejet od sovjetskih oblasti? Ako pošljemo komunisti ali komunistično nagnjenega moža, ne bomo nič izvedeli, kajti ta že vnaprej ve, da je tam vse dobro; če pošljemo socialista, ne bo nič opravil, ker boljševiki imajo predsodek proti socialistom. Koga drugega naj pošljemo? Ali je kdo med nami tako lakrno nevtralen kot je na primer Rainey, ki pa bi obenem imel spoštovanje sovjetskih oblasti kot član ameriškega kongresa?

Prepričani smo, da noben slovenski poslanec ne bo našel v Rusiji toliko odprtih vrat, ne bo toliko videl in slišal in ne bo tako dobro poročal s stališča ruskih delavcev kakor kongresnik Henry T. Rainey.

Rainey poroča nepristransko, vendar pa zelo ugodno za ruske delavce. Od njega so čitatelji Prosvete izvedeli, da so razmere ruskih rudarjev pred in po revoluciji kot noč na dan; v boljših razmerah žive kot rudarji v Ameriki. Tako tudi večina ostalih delavci v Rusiji. Kaj več moremo še izvedeti? Ali nismo zadovoljni s tem? Mar mislimo, da bi povprečni Slovenec bolje izpraševal Ruso in bolje opisal?

Med vsemi omili, ki se živo zanimajo za Rusijo — in vsi delavci bi se morali zanimati s kritičnim očesom, ne slepo in fanatično — je še veliko manjše, da je Sovjetska unija še vedno obdružena z visokim plotom in da ne moremo za nobeno ceno izvedeti čiste resnice. Saj ni res! Vsa resnica je v glavnem znana, podrobnosti pa niso tako silno važne. Vemo, da so v Sovjetska republika napreduje v vseh ozirih; vemo, da je danes tam veliko boljše kot je bilo pod carjem, da pa ruski delavci še ni dosegli ameriškega življenjskega standarda, trudi se pa, da ga kmalu doseže; končno vemo, da je treba tam težko delati in da boljševiki za hvaljavo za vse revolucionarne delavčevske lenuhov.

Res je tudi, da kapitalistični in klerikalni tisk vsega sveta zelo laže o Rusiji, toda čitatelji Prosvete so vendar toliko pametni, da ne bodo verjeli niti se ne bodo ozirali na te laži.

V Rusiji je še mnogo Slovencev in Hrvatov. Nekateri so šli v Ameriko tja, največ jih je tam pa še od revolucije, kjer so se kot bivši vojni ujetniki udomačili. Zakaj nič ne pišejo in ne poročajo? Ali jim je tako dobro, da so pozabili na zunanji svet, ali pa tako slabo, da niso jo pisati?

V eni zadnjih števil Prosvete je Anton Mlačnik iz Auburna, Ill., pisal, da je "ameriška socialistična stranka največja sovražnica sovjetske Rusije." To ni resnica. Morda je kak prenapet socialist sovražen, ne pa stranka. Stranka v svojem programu zahteva priznanje sovjetske vlade od Združenih držav in neovirano trgovino; končno zahteva, da vse kapitalistične vlade pušče Rusijo, da se svobodno razvija. "Sovražnik" ne bo tega zahteval. Socialistična stranka nima nič proti Rusiji, ima pa precej proti taktiki voditeljev komunistične internacionale. Dokler se ne spremeni ta taktika, ne bo sloge med delavstvom kapitalističnih dežel.

Stališče Prosvete je bilo in je še objektivno napram sovjetski Rusiji. Kar je tam za delavce dobrega, bomo odprto pohvalili, slabo pa odprto kritizirali. Pretiravanje Rusiji nič ne pomaga. V Rusiji je danes veliko boljše za delavce kot je bilo za časa carja. To je fakt. Kakšnega paradiza pa ne bo v Rusiji niti na vsem svetu nikoli, kajti paradiz je bajka. Pametni delavci to vedo.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beleške iz raznih krajev

(Dopisniki in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prinaša dnevno v koloni "Glasovi iz nasebin," naj vselej podpisajo svoje polno ime in navedbo naj naslov, kar naj označi, da je pisatelj za svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrati, kratki in razumljivi; opisni prispevki pa naj bodo kratki. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo ozirali.)

Vesti z zapada

Mullan, Idaho. — Razume se, da tudi pri nas niso delavske razmere sijajne, temveč so slabe, kajti dela se le po 12 dni na teden, poleg tega pa so seveda tudi utrgali na mesdi, in sicer 75c, tako da se še za hrano ne zaslužijo. Delo se ne dobi in veliko ljudi je brez dela.

Pred kratkim je tukaj umrl rojak Rudy Taučar, ki je podlegel proletarski bolezni sušici. Dokler je imel kaj denarja, je imel mnogo prijateljev, ko je pa denar oddal pa ni imel nobene nege, tako da je umrl v občinski bolnišnici. Kolikor je meni znano ni bil pri nobenem društvu. Vedno je povdarjal, da je dobro preskrbljen ter da ne potrebuje društva. Več let je živel v Butte, Mont., kjer ima tudi več sorodnikov. Doma je bil nekje od Ribnice na Dolenjskem.

Poročil se je rojak John Golob s miss Ano Breznik, John Zdravljivič pa s miss Mary Smith. Novoporočencem naše čestitke in obilo sreče! — Zimo imamo tukaj hudo še ves november in toploter je že večkrat padel pod ničlo. Pa to je tukaj navada, saj je v Idaho po šest mesecev zima kar nepretrgoma.

Poročevalci.

K 25letnici društva št. 49

Johnstown, Pa. — V soboto, dne 21. nov. zjutraj sva se s sobor. J. Kobalom (z Martinovim Janezom iz Vipave) vasedla na velik bus, kateri vozi med Johnstownom in Chicago. Kmalu sva bila iz zakajene Johnstownske doline po lepo speljanih cestah vsako gori v alleghanskem pogorju med krasnimi livadami in šumami. Lepo, krasno jutro je še povečalo lepoto te hribovite visoke planjave, ki bi jo lahko primerjal v mnogih slučajih, naši divni Gorenjski. Pot nas je vodila skozi Indiano, ki je sicer malo, pa krasno mesto, sedež okrajnega sodnega sodišča, dalje skozi starodavni Kitanning, preko Butlerja, New Castla v Youngstown, Ohio. Prihodnje je Girard, O., kamor sva bila namenjena, je to sicer mesto samo za sebe, vendar izgleda bolj kot predmetje Youngstowna, obdano z raznimi velikimi jeklarjami in tovarnami, skratka: ves okraj je nekak centrum velike industrije. Na eni strani vidim veliko razkošje in bogastvo, na drugi strani pa največje revščino.

Najina prva pot nas je vodila v hišo, kjer stanuje zet, odnosno hčerka Kobalova, to je rojak Karol Rogel in njegova boljša polovica Olga, ter družina Matevža Zadnikarja, vsi še nedavno naši sosedje v Youngstownu, od kjer jih je prepočila Johnstownska brezposelnost. Prijaznost in gostoljubje teh naših ljudi bi ne mogel dovolj opisati, naj le omenim, da po Olginih mnenju je bilo vse premalo in neokusno, po mojem pa najboljše postrežba v taki obliči, da bi bilo dovolj za vsakega postnega kristjana za najmanj en cel teden. Kmalu po najinem prihodu, kakor da bi že vedeli, da sva dospela, so prišli sobratje in prijatelji, s katerimi smo se imeli mnogo pogovoriti, največ o pomenu naše SNPJ in njenem obstoju, iz česar je razvidno, da vlada živo zanimanje med našim članstvom za svojo organizacijo. Iz pogovorov sem spoznal, da ta nasebina ima mnogo naših zavednih ljudi, ki bi radi še več delali za procvit in napredek med našim narodom, ako bi jim ne preprečevala kapitalistična taktika, ki se navadno poslužuje špijonaže v svrhu, da se človeka odlovi od dela kakor hitro bi bil začen, da se ne strinja s sedanjim krivičnim sistemom. Le ta taktika vzdržuje še kapitalizem, ampak tudi to ne bo vzdržalo vedno, v doglednem času, ko bo delavstvo spoznalo samega sebe, bo odpravilo to človeško napako, in tedaj bo ljudstvo enakopravno, ne glede na individualno politično ali versko prepričanje.

Na sugestijo najinega prijatelja Tiheta Kosmaka (tudi nekdanji Moxhamer), sva se z njim podala k sobratu Dolčicu. (Tine še vedno šteje pri nas za bečlarja, dasiravno je sedaj na "boardu") Gostoljubnost in prijaznost na vse mere. Rojak Dolčič in družina bi nam bili še mnogo radi postregli, ampak čas je prihajal, da se pripravimo v slovenskem narodnem domu, kamor je bil naš cilj, kjer se je vršila slavnostna proslava 25 letnega humanitarnega dela med našim narodom, ki ga je vršilo društvo "Ljubljana" št. 49 SNPJ.

Program slovesnosti ni bil poseben velik; v glavnem se je govorilo o zgodovini tega društva, sobor. Krivina je ob otvoritvi s primernim nagovorom (prilčno lepo pozdravil navzočo avdience, sobor. Tancek kot tajnik je podal nekaj statistike iz prešlih dni. Omenjal je, da ni dolgo v nasebini, da bi zamogel dati vse podatke od začetka. Sobrat Jančar, sedanjí blagajnik društva in ustanovitelj istega, je v daljšem govoru pojasnil zgodovino društva, pri katerem je sodeloval neprestano skozi vse to dobo. Predčital je imena ustanovnih članov, ki jih je bilo deset. Izmed teh so le še trije pri društvu, ki se nepretrgoma skozi 25 let vzdržali. Ti so: Jančar, Leskovec in Lužar. Lužar ni bil navzoč, bil pa je Leskovec in on sam, katerima je članstvo vseh tamkajšnjih naših društev (uključivši mladino od "Golden Eagles") dalo navdušen aplavz. Iz njegovega govora je bilo razvidno, da so ti pionirji naše dnišne SNPJ tedaj moralni sami hoditi po hlačih in marškatere silati od strani reakcije in prepojenosti verskega fanatizma, ampak njih resnoljva je zmaga!

Danes je društvo "Ljubljana" ponos nasebin. Njegov zaključni govor je bil: "Preživel sem pol stoletja, ampak s tem so še ne zadovoljim, jaz bom, če bo le mogoče, počakal zlati jubilej društva in jednote. Le to si še želim: Ni jih dražjih spominov za mene, kakor proslaviti 50letnico naše nove dobe in življenja med mojimi rojaki. Te zasluge nosi naša SNPJ potom svojih postojank po širni Ameriki. Mladina! Čuvaj jo! In mi starejši bomo stali tudi na strani, dokler nam ne odpovedo naše moči!" Aplavz je pokazal, da je avdience dobro razumevala tega starega pionirja.

Po tem govoru sem bil podpisani pozvan k besedi. Moje besede so bile posvečene največ SNPJ in našim jugoslovanskim podpornim organizacijam vobče. Štadij sedanjih bratskih organizacij za njih bodočnost ne bo smel biti več usmerjen po preprčanju posameznih "močnih članov", ampak v duhu časa in v smislu kakor si je na svoj prapor zapisala SNPJ, ki se glasi v kratkem: "Za enakost, bratstvo in svobodo," kar naj bi bilo za nas kot delavski narod povedno, da nima nikdo pravice biti več kakor drugi v okvirju organizacije.

Po sporedu je sledila prosta zabava in ples, mladež in pleaseljni so se vrteli od zvoku priljubljene domače godbe v precej obširni dvorani Doma, ki je ponos tamkajšnjim Slovincem, spodaj pa je teklo rujno vince na eni strani prostranega "kev-dra," na drugi strani pa je razdeljeval okusno pečenko nam posetnikom precej znani orjaški in rejni rojak, ki bi ga lahko primerjal v teži in velikosti ljubljanskim mesarjem (žal, ime sem pozabil).

Slavnostno praznovanje, v oči-gled sedanje krize, je po mojem mnenju vsekar zadovoljivo uspešno. Z zadovoljstvom smo se poslovili ter odšli vaak na svoj dom čakat drugega dne.

V nedeljo zjutraj je ob 8. uri nas je čakal sobrat Privic, ki nas je popeljal okrog. Najzanimivejše je bilo za nas rojstna hiša predsednika McKinleyja, ki stoji še ravno tako primitivno v Nilesu, O., kot je stala v njegovi dobi. Ogledali smo si tudi spominsko grobnico, ki je umetna in obširna stavba, podobna kakemu muzeju, za malo mesto kot je Niles, pravi okrasek.

McDonald, mesto samo zase in izključna last Carnegie Steel Co., je povsem nekaj novega. Staro je komaj kakih deset let;

lepe, lične ne velike hiše, šole, parki in ceste kažejo, da je vse to ustvarila moderna tehnika in na prvi pogled se vidi, da se mnogo razlikuje od stare. Posestili smo Warren in druga okoliška mesta, nakar smo se vrnili nazaj v Girard, kjer smo se zopet vsedli in kramljali v veselí družbi do pozne ure zvečer. Drugi dan, v ponedeljek, pa nas je naš bus zopet odpeljal nazaj v naše hribe in doline. Ker ni dela, sva s tovarišem Janezom sklenila, da napoveva vojno vsem srnam in srnjakom za dobo 15 dni. Gorje vsakemu, če nama pride pred oči!

Naj na tem mestu velja vsem skupaj iskrena zahvala za prijaznost in gostoljubnost, katere sva bila deležna pri vasi Pridrdužjem se želji br. Jančarja, da se vaše društvo "Ljubljana" in vaša nasebina razvija še nadalje v dobo zlatega jubileja!

Andrew Vidrich, 1. podpredsednik SNPJ.

Razno iz Detroita

Detroit, Mich. — Brezposelnost tukaj je tako popolna, da že težko srečam rojaka, ki ti bo na vprašanje odgovoril, da še dela 2 ali tri dni v tednu. Skrb za vsakdanji kruh se čita na obrazu vsakega, ki ga srečam na cesti.

Dobrodelne organizacije sicer poročajo z velikimi naslovi v dnevnem časopisu, kako skrbje za brezposelne, ampak ta poročila ne napolnijo lačnih želodcev. Človeku se nudi žalostna slika razmer, ako vstopi za uro v tak dobropredni urad, kjer brezposelnosti iščejo delo in pomoč in službujoči uradniki ali uradnice mu stavi vsakojaka vprašanja, od rojstva naprej. Ako je izpraševanje dobro prestal, potem dobi obljubo, da bodo poslali preiskovalca, da bo pregledal, ali je vse resnica kar je povedal.

Pod takimi razmerami ni torej čudno, da so se naši komunisti odločili izvršiti revolucijo. Začeli so jo v sredo 25. novembra in končali v soboto 28. novembra. Rezultat revolucije: čez 20 aretiranih, med njimi nekaj ženak, precej obkoljenih glav, tudi par policajev je ranjenih.

Zdaj, ko je revolucija končana, bomo pa lahko zopet mirno stradal, vladajoči bodo pa zopet imeli priliko poostri postaviti proti inozemcem, češ: "Poglejte jih, hočejo prekučiti našo vlado, zato ven z njimi!" Marsikak nedolžen bo trpel zaradi tega; saj že tako kar na debelo odstavljajo delavce, ki niso državljani ter upuščejo državljane na njihova mesta.

Vsi pa nismo siromaki v Detroitu. Ako pogledamo malo okrog sebe, vidimo, kako gradijo nove cerkve, ki stanejo ogromno število tisočakov. Tako so zgradili tudi ogromen stolp s križnim na sredini, ki ga razsvetljuje ponoči številno električnih luči. Ta stolp stoji poleg ceste Woodward in je stal vsoto tristo tisoč dolarjev. Vso to ogromno vsoto so prispevali naši krščanski satahovci. Pa to še ni vse. V tem stolpu se samo eno nedeljo nakolekta čez \$5000. Tako vidite, da je v Detroitu še vedno dosti denarja — za trote in mrtve stave, ki koristijo samo trotom, samo za brezposelne ni denarja in ne dela.

Najbolj značilno pa je, da je tisti, ki kraljuje v omenjenem stolpu, rekel, da bo daroval sedem tisoč pet sto za brezposelne pod pogojem, da delavci prispevajo ravno toliko vsoto.

Kakor vidim iz raznih listov, je tudi drugod tako. V Clevelandu je neko društvo darovalo celih tristo dolarjev za cerkev zato, da bo ime društva na cerkvi. Recimo, da bi rojak prosil za toliko vsoto, sem prepričan, da bi je ne dobil, pa čeprav bi napisal svojo zgodovino društva na pročelje svoje hiše.

Tudi vdove so dale tisočak v mrtvo stavbo. Kako bi bila katera izmed njih vesela in vedno hvalečna, ako bi ji podarile tisočak, da bi lahko otrokom kupila kruh in obleko.

Tudi naš rojak pogrebnik je prispeval za isto stavbo enajststo dolarjev, za brezposelne rojake pa za železno peč, vredno osemdeset dolarjev.

Tako vidite, vera današnjih katoličanov se daleč razlikuje od vaze svetopisemskega Krista. Ako bi prišel danes na svet, bi imel dovolj dela s kramarji, ki pravijo, da so njegovi namestniki.

Da pa ne bom delala krivice našim katoličanom, naj tukaj po-

vem, da so na Zahvalni dan preiskrbeli obed vsem brezposelnim, vsaj tako trdijo v listih, da je vsak dobil "basket." Poročajo še zraven, da že pripravljajo igrače in drugo za božič.

Torej siromaki, kateri ste se na Zahvalni dan dositega naje-lji, zamakite želodce, ker čez štiri tedne bo božič. Takrat boste zopet dobili "basket," do takrat vam je pa dovoljeno živati zrak, čeprav je mrzel.

Delavci, mislite, mislite tako dolgo, da boste razrešili vprašanje: zakaj se gradijo stavbe, v katerih se redijo troti, pa boste prišli do zaključka, kdo je kriv, da vi stradate. — Poročevalka.

Važno za članice ZO, SND

Detroit, Mich. — Vse članice ženskega odska SND opozarjam, da se gotovo udeležte glavnice seje dne 10. decembra na 116 Six Mile rd. ob 8. zvečer. Iz poročila delovanja odsaka za tekoče leto bomo slišale, kaj je rezultat našega truda. Potem bomo tudi vedele usmeriti naše delovanje, da nam bo v prihodnjem letu prineslo boljše uspehe. Poleg navadnih opravil bomo na tej seji volile odbor za leto 1932, kar je za naš odsek velikega pomena. Zato bodimo navzoče vse!

F. G. Članica.

Razno zanimivosti

Naša zimaska obleka

Zrak, ki nas obdaja, je pozimi znatno hladnejši kakor poleti in zato hoče našemu telesu njegovo toploto odvzeti. Preveliko oddajanje toplote iz telesa pa nam ni prijetno, je to celo škodljivo in zato skušamo pozimi oddajanje toplote iz telesa omejiti, poleti pa skušamo oddajanje toplote pospešiti. Oddajanje in omejevanje oddajanja toplote iz telesa pa ravnamo s primerno obleko.

Naše golo telo je v zraku podobno peči, ki stoji na prostem: koliko hladnejši je zrak okoli peči (telesa), toliko prej se peč ohladi, in kolikor bolj je zrak okoli peči vroč, toliko dalje ostaja peč topla. Po naravnem zakonu se skušata dve različni temperaturi vedno izenačiti.

Oddajanje in omejevanje oddajanja toplote iz telesa ravnamo, kakor rečeno, s obleko. Če stojimo v sobi, kjer znaša temperatura 15 stopinj, goli, in če postavimo, da znaša oddajanje toplote iz telesa v primeru 100, potem znaša oddajanje toplote, če smo oblečeni s volneno jopico, 78; če pa oblečemo nad jopico še srajco, znaša oddajanje toplote le še 60, če pa smo oblečeni popolnoma, pa samo 38. Če smo torej oblečeni, oddajamo mnogo manj toplote in zato nam je toplo.

Obleka zadržuje oddajanje toplote iz zraka. Obleka sama pa ne dela toplote. Obleka je toliko topla, kolikor dobi toplote od našega telesa. "Obleka prežaba za nas," je rekel učen naravoslovec Pettenkofer.

Za zimo je najboljša obleka iz blaga, ki toploto slabo prevaja. Dobri prevodniki toplote nam toploto hitro odvajajo in jo tudi hitro oddajajo. Zrak n. pr. je toplo.

Zaljubljena učiteljica

Berlinski list "Vorwaerts" poroča iz Rusije: "Mihajl Kalinin, predsednik sovjetske eksekutive, opravlja tudi reprezentacijske funkcije državnega predsednika sovjetskih zveznih držav. Ta moš je v Rusiji silno priljubljen med narodom, zlasti na kmetih, in on sam tudi vedno rad naglašava svoj kmetki rod. Zato tudi dobliva od vseh strani veliko pism, zlasti z dežele. Nekega dne pa je prejel pismo od neke učiteljice z dežele, ki je pravkar poslušala v radiu neko njegovo predavanje, v pismu pa pravi, da si ničesar bolj ne želi kakor dobiti otroka od tako pametnega moža kakor je Mihajl Ivanovič (Kalinin), najrajši pa kar od njegove sene. Kalinin, ki je sicer zelo dobrega srca, je pa žalilob že precej prijeten in zato je dolgo premišljal, kaj in kako bi — vedel je namreč, da zakona narave tudi njegova diktatorska sila ne more odpraviti ali popraviti. Končno je pa le uganil pravo. Lunačarski, njegov (bivši) tovariš in minister za prosveto, je še mlad in čvrst mož, učiteljica pa so podrejenega prosvetnemu ministarstvu. Kalinin je torej napisal na pismo: "Se tiče učiteljice — to naj Lunačarski opravi."

Gore padajo z neba

Na zemljo pade vsako leto 500 do 1000 jard zvezdnih utrinkov

Mesec november je veljal nekoč za mesec zvezdnih utrinkov. L. 1799. v nove je opazoval slavní Humboldt v Venezueli mogočen roj meteoritov, da je bilo vse pokrito z ognjenimi progami. V istem m. l. 1833. so našli v Bostonu v skopi četr 650 utrinkov, tudi l. 1866. so opazovali čato deževanje podnebnih kamnov. Sicer rakterizirajo tudi novembrska meseca 1872. in 1885. veliki svetilski roji, a ti poznejši se ne dajo niti primerjati več s šinjimi.

Razlaga je preprosta. Novembra so bili namreč proizvojni razpadanja dvapatic, katerih kozmične poti so se prej s potjo naše zemlje. Veliki planeti pa so spreminili proge, tako da se ne morejo približati zemlji. Zaradi tega pa so in tudi novembrski meteoritni roji.

Vendar pa je zemlja tarča neprestan strelkov neba. Radan in Arrhenius sta čunala, da pritegne nase vsako leto po 500 do 1000 milijard meteorov, od najmanj do največjih, vsako sekundo pa približno 000. Če jih navzlic temu ne vidimo, moramo pomisliti, da padajo tudi čez milijard izjemoma opazi človeško oko, da se nadalje tudi takrat, ko je nebo oblachno, padajo na zemeljske dele, ki jih ne obli človek. Takšnih delcev je pa neprimerno mnogo obljudenih — n. pr. morja in pušča.

Zemlja tega neprestanega bombard ta nebesnih teles skoraj ne čuti, ker se njo na svoji poti skozi ozračje večino ogenj in prah. Le prav veliki utrinki d z brzino 30 km na sekundo do zemeljsk vrhine. Največji takšen utrinek, ki so zovale človeške oči, je padel l. 1899. pri na Finskem. Tehta 325 kg. Pri Knyahin Madžarskem je padel l. 1866. drugi n izpodnebni utrinek. Tehta 250 kg in ga dunajski naravoslovni muzej.

V teku zemeljske zgodovine pa so t na zemeljsko površino je vse večji izpod ki. Največji, ki ga hrani kakšen muzej, 6.500 kg in ga je pripeljal polarni razisk Peary z ogromnimi stroški iz Melvilleke liva v New York za tamonjni naravoslovni zej. Zanj je pa izvel č. l. 1818. p raziskovalec Ross iz ust melvillskih Est Pred dvema letoma je južnoafriški ast Luyten odkril ogromen meteor, ki se je zemljo pri Grootfonteinu. Njegovo teža na 51.000 kg in vsebuje 81.92 odstotkov ter 17.42 odstotkov nikla. Trd je kakor trše železniške tračnice.

Največji meteor vseh časov, ki so s lej odkriti, pa predstavlja 430 m pod sko površino zarifi kolos, ki so našli dičevem kanjonu v Arizoni. Ko je u zemljo, je izkopal v njo 1300 m široko m globoko žrelo. Težo tega velikana na milijon ton. Ker je iz samih najboljš vin, ga misli neka ameriška družba eks rati kot ogromen rudnik.

30. junija 1908 je treščil v sibirsko Podkamenaji Tunguski cel roj meteorov rih največji mora tehtati 130 ton. Op in pošgal je velik pas sibirске tajge. V arju 1927 je padel na neobljuden del meteor, ki je odnesel del neke gore 3 km preden se je zaril v zemljo.

Velikost ljudi

Statistika dokazuje, da so novoro toliko večji, kolikor pozneje so se stari nili (omožili); otroci, ki so rojeni v pot letih skupnega življenja, so navadno tko kakor otroci iz prve dobe. Po tem prav morali biti otroci pri severnih narodih, ljudje navadno bolj pozno ženijo, znatno kakor so otroci pri južnih narodih, k ljudje ženijo že jako zgodaj.

To domnevo izkušnje potrjujejo v meri. Ob zemeljskem ravniku živeči kavci v srednji Afriki zrastejo komaj centimetrov visoko. Bušmani pa, ki žive bolj proč od ravnika, so pa še višji; Japanci Sicijskani dosežejo že po 158 centimetrov, kolikor bolj gremo proti severu, toliko ljudje: Francozi in Ogrji dosežejo (povpno po 163 centimetrov, Nemci in Rusi do 16 gleži po 173 in Skandinavci po 175 cm.

To seveda ni glavni in edini činielj, terega je odvisna visokost telesa, kajti nati moramo tudi s plivom hrane, podne podedovanih lastnosti.

Navodila za poljubovan

V Baltimoru je izšla knjiga, ki uči kako se je treba poljubovati. Jako zabav v tej knjigi pouk, kako je treba drago poljubiti na ustnice: "Ustnice so skoro o Skloni se nekoliko naprej (z glavo, ne s telesom) in dobro pomeri: ustnice se zas ob ustnice — oči zamije — srce se od duha pa se dvigne nad viharje, nad trplje nad neprijetnosti vsakdanjega življenja, nogami kakor meteor na temnem nočnem bu — živi akašljajo na oltarju ljubosti lahek veter na rosnih rožicah — srce post vse bridkosti in umetnost poljubovanja — vag brez hrupa in hrupa in brez nja."

Vesti iz Jugoslavije

(izvirna poročila iz Jugoslavije.)

UMOR V RADOMLJAH

Umrlec ubil 70-letnega delavca Pircu

Ljubljana, 18. nov. 1931.
Kamnika poročajo o zločinu, ki se je zgodil v Radomljah. Kamniku, Tamkaj stanuje v svoji majhni koči delavec iz Kamniške smolnice 70-letni Pirc. V koči živi a svoji materi ter 25-letno rejenko. Po nedeljski noči (17. nov.) jih je prebudilo močno lajanje domačega psa. Rejenka je stopila k oknu ter pogledala na tla. Tudi ona ni mogla spoznati glasu domačega psa. Rejenka je prišla v oči, da rejenka ni spoznala pogledati ne spoznati glasu. Zakričala je na pomoč. Pirc je odšel gledat na vrata, pa ni opazil nikogar, potem je odprl še sprednja vrata. Toda komaj je stopil na prag, ga je napadalec udaril z železnim topim predmetom po glavi. Najbrž se je poslužil topa konca sekire. Zamah je bil močan, da je Pirc takoj padel na tla in bil na mestu mrtve. V lobanji ima veliko rano. Potem je napadalec odšel. Žena in rejenka sta skokoma na pomoč Pircu, vendar ni mogli več pomagati.

Požar pri Slovenjgradcu

Pri Slovenjgradcu ima na hribovski kmetiji in hišo z gospodarskim poslopjem posestnik Peter Pečol p. d. Gradišar. Njegov je pogorelo pred pol leta gospodarsko poslopje, pa si je kaj kmalu postavil novo poslopje ter ga kril z opeko. Toda novo poslopje mu je zdaj spet pogorelo. Po nedeljski popoldne se je gospodarsko poslopje vnelo in v njem sta dospeli gasilni brambi iz Slovenjgradca in Starega trga, ki niso bili notranjost poslopja že v plamenih. Požar je potegnil na vseh straneh iz okolice ter vsega objel. Živino je jedva rešili, vse drugo — prikladi, orodje, stroji, poslopje — je pogorelo do tal. Škoda je velika. Pogorelec je bil zaščitovan. Škoda je tem večja, ker je bilo poslopje novo.

Obiskovanje dveh rudnic

Na Dolenjih Ponikvah pri Dolenjem gradu nov most čez Dolenjo. Pri delu sta bila za delo tudi dva delavca, eden iz Ruperta, drugi iz Nemške. Tada je delovodja Franc Kosič odpuštil iz bogve kakšnega vzroka. Tada pa sta se delavca maščevali. Hotela sta izkoristiti delovodjo v zasedi ter ga pobiti s koli. Čakala sta počasi ob cesti ter pričakala nastop delovodje delavca Hermana Bizjaka. Mislile da je delovodja, sta planila nanj ter ga oba vsa potokla, da je Bizjak obelzel nezvesten. Ko je Bizjak nek pasant, sta oba napadla zbežala. Došlec je bil Bizjak, ki je krvavečega Bizjaka svojega delavca, dal prenesti v svojo stanovanje, nakar so speli Bizjaka v ljubljansko bolnico, kjer se še ni zavedel in najbrž podlegel. Oba napadla so aretirani ter sta krpjodala. Hotela sta se maščevati nad Saksido radi redukcije.

Zvišanje poštnih pristojbin v Jugoslaviji

Na vseh koncih in krajih skurativna dobila čim več denarja, pa ga iz praznih žepov izjavljajo. Za podražitev tola, sladkorja, za znižanjem javnih plač itd. je zdaj sklenil poštni pošte povišati tudi poštnine. Zvišanje se vse poštnine prištevajo od 25 do 100%. Tako se poštno pismo frankirani z 1.50 Din, dopisnice z 0.75 Din, poštni listi z 0.50 Din itd. Za prihodnja pisma v inozemstvo je treba do 1. decembra doplačati 3 Din, do 1. decembra dalje pa treba doplačati 4 Din. Povišanje poštnin je precejšnje in veljavo s 1. decembrom.

Razprava proti komunistom

Razprava proti komunistom na ljubljanskem sodišču je bila v soboto 14. nov. zaključena. Sodilne je dokazovalo, kako so se obtoženci sestajali, kako so prenašali čez kamniške planine prepovedano komunistično literaturo in, letake, kako so skrivali agitatorje, kako so jih prepeljavali čez mejo itd. H koncu razprave je nudilo precej smeha čitanje poročil posameznih županov o obtožencih in njih vedenju. Tako je županstvo neke gorenske vasi poročalo o obtožencu Francetu Vidmarju, da je bil do vojne dober fant, potem pa je dobil čudne nazore in da "tudi na lovu ni kolegijalen" itd. Po govornih braniteljev je sodišče obsodilo Ivanko Končan na 18 mesecev težke ječe, Viljema Gorenc na eno leto težke ječe ter Petra Uzarija na 18 mesecev robije. Ostali štirje so bili oproščeni.

Ubijalec obojen na dve leti

Pred celjskim sodiščem se je te dni zagovarjal 40-letni macesarski pomočnik Martin Ferlež iz Vojnika. Meseca julija je z nožem ranil trgovca Jakoba Kovarja tako težko, da je Kovar čez dva dni umrl. Morilec Ferlež je na razpravi izpovedal, da sta se s Kovarjem sprla še pred dnevom uboja. Na dan uboja, dne 31. julija, pa sta se spet srečala v gostilni ter sprla. Ko je Ferlež odhajal domov, sta mu na cesti sledila Kovar in Kovarčin sin ter ga pretepla s palico in sealko za kolo. Da bi se ubranil napadalcev, je Ferlež zamahnil z nožem proti Kovarju ter ga ranil. Radi zastrupljenja krvi je Kovar čez dva dni umrl. Sodišče je radi tega obsodilo Ferleža na dve leti težke ječe.

Vojak na dopustu znozel

Vojakijski okolici je vsa Ljuba, kjer ima svojo kmetijo tudi posestnik Tomažič. Kmetu se je pred dnevi vrnil fant od vojakov na dopust. Že pri vojakih je bil duševna obel in zmeden, doma pa je zblaznel popolnoma. Kazati je začel na vrat in prosi domače, naj ga rešijo nekoga oficirskega duha, ki ga davi in duši. Odvedli so ga v vojaško bolnico v Ljubljani. Kakor je videti, mu je blaznost pripravila vojaščina.

Ponarejevalci, ki niso ponarejevalci

V mariborskih zaporih je pred leti umrl znani ponarejevalec denarja Gašpar Potočnik. Njegova vdova Marija je potem živela skupaj z Antonom Orgolčićem v Počehovi. Imela sta pri sebi nekaj delov tistega stroja, s katerim je rajni Gašpar Potočnik ponarejal denar. In s tem sta izvajala od ljudi denar. Zagotavljala sta jih, da imata stroj za ponarejanje, da pa potrebujejo nekaj denarja za kemikalije itd. Sosedje sami siromahni bajtariji so jima verjeli ter dajali s svojih zadoženih posestev zadnje tisočake. Tako sta oba tadv izvalila iz njih mnogo tisočakov ter sta kaj lepo živela in popivala. Ko je bil nedavno Orgolčić v zaporih, se je hvalil sojetnikom, da bo obogatel, ko se vrne iz zapora. Povedal jim je tudi, kako bo obogatel: s ponarejanjem denarja. Jelniki so opozorili paznike, pazniki policijo in tako je policija izvršila poizvedbo. Orgolčić pri njem v stanovanju preiskavo ter zaplenila dele stroja za ponarejanje. Ugotovili pa so, da se s takimi pripravami ne da ponarejati denarja: To sta oba aretirana Orgolčić in Potočnikova priznala ter rekla, da sta to le izkoriščala za izsiljevanje denarja od sosedov. Z njima je bilo aretiranih tudi šest sosedov, ki so dajali obema denar za ponarejanje. Zdaj bo sodišče izreklo neponarejeno sodbo tem siromahnim bajtarjem, ki so pričakovali edino uteho od ponarejenega denarja.

Se en samonar — radi bode

Tudi ta se je izvršil v mariborski okolici. Otroci iz predmestja Studenci so se igrali v gozdu blizu vasi. Tamkaj so našli na nekem drevesu obo-

nega 41-letnega mizarja Konrada Lukasa, zaposlenega v delavnici železnice. Popoldne 16. nov. je šel delat v delavnici, popoldne pa je odšel v gozd ter se obesil. V smrt je šel radi pomanjkanja in obupa, ker ni mogel skrbeti za svojo ženo in štiri majhne otroke.

Politična in ekonomska situacija v Nemčiji

Najbolje bi bilo, če bi Nemčija proglasila konkurz in če bi prenehala vsa plačila v inozemstvo. To je več ali manj odgovor, ki ga dobili na ulici, če vprašate narodne ljudi o ekonomskem položaju Nemčije. Slično mnenje propagirajo tudi izvešni nemški listi, posebno pa organi ekstremnih strank. "Treba se pod vsako ceno izogniti moratoriju in storili bomo vse, kar je v naši moči, da ne pride do tega," venomer ponavljajo ministri ter finančni in industrijski vodje. Ali istočasno poudarjajo, da Nemčija po preteku podaljšane roka kratkoročnih kreditov (29. februarja 1932) ne bo mogla, naenkrat odplačati zahtevane vate, ki se cenijo na 7 milijard mark, sploh pa nič, če ne uspe podaljšanje Hooverga moratorija za politične dolge.

Tako se Nemčija deli v dva tabora. Čeprav so vsi proti reparacijam, je vendar en del pripravljen pogoditi se. Ali nevarnost, da intransigentni nacionalistični krogi pridejo do moči, je vse večja. Najboljši dokaz za to so najnovejša volitve v Hesenu. Tu so nacionalni socialisti dobili na mah 27 sedežev, medtem, ko so na primer socialni demokrati izgubili 9 in padli od 24 na 15 mandatov. Nacionalno-socialistično gibanje bujno narašča. Mnogi so mislili, da se ta stranka dalje ne bo razvila, ker septembra 1930, ko je bila nad svojo zmago sama presenečena, ni izkoristila trenutka. Sedaj pa poizkuša prilagoditi svoja načela splošnim zahtevam, katera bi v eventualni koaliciji postavljala katoliška stranka in posebno pa inozemstvo. Negotov značaj nestransko-politične situacije zelo ovira mednarodne pregovore. Nemčija, tako da celo Francozi sami pravijo: bolje, da pridejo najhujši denarčarji na krmilo, pa da se z njimi poravnava, kot pa, da pride do "neklih" sporazumov, katere nemški nacionalisti ne bi hoteli pozneje priznati.

Kako bi izgledala ta sporazum, nihče ne ve. Zaenkrat se borijo za proceduro. Nemčija hoče, da se grozi njena možnost plačevanja in da se vzamejo v obzir tudi kratkoročni krediti. Francija, kateri je uspelo dobiti od Amerike mandat, da potrese vprašanje o reparacijah, se odločno brani, da bi se problem reparacij istočasno reševal s problemom kratkoročnih kreditov. Francozi celo oponašajo Nemčiji brezvestno nastopanje in trdijo, da imajo Nemci v inozemstvu vsoto naloženega kapitala, ki popolnoma odgovarja kratkoročnim kreditom (7 milijard).

Medtem se pa ekonomski položaj Nemčije poslabšuje od dne do dne. Tedeniški izkazi "Reichsbank" pričajo o stalni izgubi denarnega pokritja, ki danes ne znaša več kakor 1.2 milijarde pri obtoku okrog 4.5 milijarde papirnatega denarja. Pri tem pa je treba vzeti v obzir, da je med temi 1.2 milijarde okrog 600 milijonov mark izposojenih deviz, to se pravi, da je v rešnici ena marka krita le s 14 pfenigi v zlatu in devizah. Nevarnost ponovne inflacije postaja vse večja, čeprav je nemška trgovska bilanca v mesecu oktobru dosegla aktivni rekord 395 milijonov mark proti 387,000,000 v septembru. Prihodnji teden bodo, kot je to poudaril Bruening, v Mainz odločilne važnosti. To priznavajo vsi, čeprav ne dele optimizem, ki odseva iz omenjenega volilnega govora nemškega državnega kanclerja. — D. P.

Oče pripoveduje svoji mali hčerki pravljico o Pigmalionu in Galateji. Otrok pazljivo posluša, ko mu oče pripoveduje, kako je zaradi njegove ljubezni kip oživel. Ko je oče s pravljico pri kraju, opazuje otroka, kaj bo na to odgovoril. "Oče", se po dolgem razmišljanju oglasi hčerka, "kaj pa je potem Pigmalion napravil z die-nalji na nekem drevesu obo-

Kako je v Rusiji

Kongresnik Rainey zaključuje svoje poročilo z opisom bivših carskih palač in parkov, ki danes služijo delavcem in njih družinam. Rainey toplo priporoča priznanje sovjetske vlade

Pile Henry T. Rainey in Carrolltona, Ill., v Illinois State Registru

Palače — delavski domovi
Rusija pod carji je imela na tisoče veleposestev, na katerih so se šopirili veličastni gradovi, ki so bili last carja in plemičev. Vsi ti gradovi, palače in posesti so danes lastnina ljudstva in se rabijo za letovišča ali počivališča delavcev.

Z avtomobilom sem prevozil okrog 1300 milj po ruskih podeželskih cestah in flovnatih potih in vsko miljo ali dve sem šel mimo kake graščine. Sovjeti jih pridno oskrbujejo in zdelo se mi je, da so ponosni nanje. Ako vprašate koga, kje so nekdanji lastniki teh ogromnih zemljišč in gradov, ti malomarno odgovorijo: "Ne vem; morda so mrtvi, morda so v tujememstvu."

V te gradove, palače, vile in parke prihajajo delavci na svoje vsakoletne dvadsetdne počitnice. Zdi se, da isti delavci pridejo vsako leto v isti kraj. Kemikalni delavci imajo svoje počivališče, prav tako tekstilni; pisarniški delavci imajo spet svoje rezorte. Tudi farmaki delavci imajo svoja letovišča.

Samostani so danes tudi zavetišča delavcev in tudi teh je na stotine. Nekateri sem posetil. Najlepše rezidence v Leningradu so v oni sekiiji, ki se imenuje "Otoki." Pod carjem je bilo tu sgrajenih na tisoče krasnih palač s prelepiimi vrtni, ornamenti in s vodometi in kipi. Vsa ta sekiija leži na grupi otokov, ki so zvezani s mostovi. In vse te palače s fino opremo so danes letovišča za delavce. Noben avtomobil ne sme priti semkaj, da bi motil mir počivaloščij.

Na Krimu, štirideset milj po obrežju Črnega morja, je spet druga vrsta krasnih palač in vil. Ta kraj se imenuje "ruska rivijera." Nikjer drugje na svetu še nisem videl lepšega kraja. Na ameriškem obrežju Atlantika nimamo nikjer tako lepših resortov. Vozil sem se mimo vseh. In tudi te palače, vile in vrtni so danes letovišča za delavce.

Na tej rivijeri blizu Jajte je imel car svojo posebno poletno palačo in čel kup drugih hiš za svoje dvorjane in služabnike. Vse to je zdaj letovišče za farmarje. Sanatoriji v kavkaških gorah so danes v rokah delavcev za njih razvedrilo.

Trideset milj od Leningrada, ob Baltičnem morju, je nekdanji Petrodvor, palača Petra velikega s tisočimi vodometi, ruski Versailles — in tudi to danes služi delavcem za odmor in razvedrilo. Tisti dan, ko sem obiskal Petrodvor, je bilo tamkaj na tisoče ljudstva, največ delavcev in kmetov. V Washingtonu nisem še nikdar videl toliko turistov kot jih je bilo tam. Vstopnina za tujece je okrog dva centa in za to malenkost se lahko mudiš ves dan v Petrodvoru. V prostorih so vodniki, ki vodijo tujece naokrog in jim pojasnjujejo vse stvari ter predavajo o umetnosti vodometov in spomenikov.

Blizu Petrodvora je palača Pavlovsk, bivališče carja Pavla. Dalje je palača carja Nikolaja II., zadnjega carja, ki je bil v njej aretiran in od koder je bil poslan v Sibirijo, ko so sovjeti prišli na krmilo. Vse ta ogromni prostor so prej nazivali Carsko selo. Vse te palače s krasnimi vrtni so v najboljši oskrbi sovjeto. Nekoč so jih imeli za najfinije v vsej Evropi. Ako hočeš iti v palačo in hoditi po sobanah, moraš obut copate čez čevlje. Posebni vodniki te vodijo po vseh prostorih in predavajo o znamenitostih.

V Moskvi, ob reki na robu mesta, je "Park kulture in razvedrila." Ogledal sem si ga s večer. Obseva na tisoče akrob sveta in bil je poln obiskovalcev. Tudi na našem Coney Islandu nisem videl več ljudi. Vstopnina je bila dva centa ameriške vrednosti. Reka je pokrita z razsvetljenimi čolni in jadrenicami — pravi benežanski karneval lepote.

V tem parku je najzanimivejša posebnost — vsaj zame — "Otroško mesto." Matere, ki pridejo v park se razvedrit, lahko zapustijo sem svoje otroke in jih pustijo ves dan v oskrbi postre-

Njeni trije otroci ne smejo niti šole obiskovati, ker je njih ime državno nevarno. Šele letos so dovolili najstarejšemu dečku obisk gimnazije. A tudi tega spremlja policist s doma v šolo in iz šole domov. Deček pa se ne sme imenovati Giapomo Mateotti, ampak se imenuje po materi Franc Titta. Ta deček mora sedaj v šoli pozdravljati morilca svojega očeta a fašističnim pozdravom in peti fašistične himne.

Mlad zdravnik, doma v rojstnem kraju Matteottija in njegov osebni prijatelj, je hotel spomladati rešiti Mateottijevo rodbino in jo odpeljati v inozemstvo. Ta zdravnik, ki je nosil rakvo poklonika k pogrebu, je bival že tri leta na inozemskih klinikah v Berlinu, na Dunaju in v Parizu, ker ga doma preganjajo, a dasi si je pridobil simpatije in se mu je obetala lepa bodočnost, je vendar potoval februarja v Rim, da reši rodbino svojega umorjenega prijatelja. Moš je bil v vojni italijanski prostovoljec, a prestreljeno ramo je prišel domov; ali fašisti mu sedaj ne zaupajo.

Koncem februarja je prestopil mejo. Od takrat pa manjka vsakršna sled za njim. Koncem marca so svedeli njegovi sorodniki, da se nahaja v rimski ječi ter da ga postavijo pred državno izjemno sodišče. Osem mesecev je minulo od takrat. Moš je govoril s svojim zagovornikom, pa še danes ne ve, zaradi česar ga obtožujejo. Ali pred izjemno sodišče pridejo le sloinci zoper varnost države!

Znano je, kako je izjemno sodišče obojalo zlasti protifašistične intelektualce. Zaradi mečanske demokracije sta bila obsojena pisatelja Vinciguerra in Rossi Doris na šestnajst let. Navedeni zdravnik je hotel rešiti štiri ljudi, a čemer bi si bil pridobil pri vsem človeštvu moralni ugled. Ni hotel storiti zločin, ampak le klobino napraviti konec. Umr Mateottija ni več italijanska zadeva, ampak je zadeva vsega človeštva. Človeštvo, predvsem pa delavstvo, mora najodločneje protestirati proti temu, da hočejo v Rimu nekoga obtožiti in pahniti v ječo, ki je po nalogu človečanstva hotel nekaj storiti, kar je bila že davna dolžnost vsega človeštva.

All naj bo ta moš obojen, ali naj ga umori italijanska justica! Simbol civilizacije je še devetmesečna ječa; obsodba pa bo kričel primer človečanstvu človeške družbe. — D. P.

Odgovornost

"Zdaj sem vam z nekaterimi primeri pojasnila, kaj je 'odgovornost'. Ali mi zna kateri od vas povedati še kakšen primer?" "Jaz, gospodična učiteljica", vstane Boltanov Mihec. "Na mojih hlačah so se odrgali val gumbi razen enega. Zdaj vidi na tem gumbu vaa odgovornost."

Z drugimi besedami

"Hotel sem se poročiti s Lino, saj jo poznaš, njen oče je bančni ravnatelj. Pa je bila vsa rodbina proti." "Kaj pa je ona na to rekla?" "Saj tudi ona spada k rodbini!"

Kako se godi Mateottijevi vдови v Italiji

Poneurečen poizkus osvoboditve

Vdova umorjenega socialističnega poslanca Mateottija živi v Rimu v popolni samoti. Nedavno jo je svari nek italijanski policijski uradnik, naj niti ne hodi na grob svojega moža, češ, da je nje življenje v nevarnosti in naj rajši misli na svoje otroke, da ne pridejo v roke svojih sovražnikov. Vdova Velja Mateotti se na ta opomin ni ozirala, tudi ni ustregla policijski zahtevi, da naj ne nosi več črne obleke. Z ljudmi, s katerimi je delal nje mož, sploh ne sme občeati in je trajno pod policijskim nadzorom.

Ne vdova in tudi otroci ne morejo napraviti koraka izven hiše, da bi jih ne spremljal policist. Pred hišo je stalna straža. Kdor jo hoče obiskati, ga prej odnese na stražnico, kjer mora podati vse osebne podatke in namen obiska. Celot ljud, ki obiskujejo druge rodbine v hiši, spremlja policist po stopnicah do rodbine, ki jo hoče posetnik obiskati, čeprav stanujejo v hiši sami fašisti.

Razne zanimivosti

Pravčasna ugotovitev tuberkuloze

Prof. Loewenstein s seroterapevtskega zavoda na Dunaju je izumil način za gojitev živih bacilov tuberkuloze v človeški krvi, ki vzbuja splošno pozornost, kajti s to metodo bo po vsaj priliki mogoče dokazati tuberkulozni izvor različnih bolezni, ki jim izvora do danes niso zagotovo vedeli. Tako so že ugotovili, da je tuberkuloza v zvezi z različnimi vrstami duševnih in hrbtničnih bolezni. V krvi takšnih bolnikov so našli namreč žive bacile te like.

Po metodi prof. Loewensteina bo nadalje mogoče ugotoviti tuberkulozo v nje najugodnejšem stadiju. Doslej je to uspelo komaj tedaj, ko se je bila bolezen že do neke mere razvila in povzročila določene anatomske spremembe. Loewenstein je svojo metodo preizkusil že v mnogih primerih in vselej se je izkazala za zanesljivo.

Skupno s dunajskim urologom prof. Lichtensteonom je nadalje dognal, da je krvna kultura tudi v najugodnejšem stadiju obilne tuberkuloze pozitivna in ostane pozitivna tako dolgo dokler se bolezen ne izide popolnoma. Izideč pa se tedaj, ko so bacili tako laginili iz krvi, da jih iz te ni mogoče več gojiti. Tako nam daje Loewensteinova metoda v roke pripomoček za nadzorovanje zdravilnega postopka. V tem pogledu se da postaviti popolnoma ob stran znameniti Wassermannovi reakciji za ugotovitev sifilide in bi se morala uporabiti kakor ta v vsakem sumljivem primeru.

Zenitve in porodi v Nemčiji

Ljudje pravijo, da se ne zna nihče tako lagati kakor statistiki. Ta "duhoviti" izrek bo brskone nekaj pretiran, kajti nekaj nam pa statistika le pove.

Pruska državna statistika nam pove, da se je l. 1929. v Prusiji poročilo 99,000 parov, leta 1930. pa le 91,000! V Berlinu pa je padlo število porok l. 1930. za 22 odstotkov v primeri a številom porok l. 1929. Zanimivo pa je, da se je dvignilo število porok v Gornji Slesiji in v vzhodni Prusiji, torej v krajih, kjer je versko življenje še močno.

Kot vzrok padanju števila porok in porodov navajajo večino ma val poznavalec razmer gospodarsko krizo in silno brezposelnost. Kdo in kako pa naj se še poroči, tako pravijo, če še sam nima kaj za v usta?

Tudi število porodov pada. Lani se je v drugem četrtletju rodilo 186,000 otrok. Letos v letem razdobju pa je 169,000 torej skoraj 10 odstotkov manj. In zopet navajajo kot vzrok tega pojava brezposelnost.

Edino, kar Nemci še tolaži, je padanje umrljivosti. Tako postaja Nemčija polagoma dežela starcev...

"Ali ste že čuli o Skotu, ki je šel v cirkus s štirimi arenami?" "Ne."

"Od takrat škil."

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Členovi brat (sotro) S. N. P. J. I
Po sklopu 8. redne honoracije se odelj lahko naroči na list Prosveta in prijeto eden, dva ali tri štane in ena družina in ena enoslova k eni naročniku. List Prosveta stane za vsa enosla, za štane ali enoslova \$4.00 za vsa letna naročnika. Kar pa štani se plačajo pri assessment \$1.50 za tednik, \$3.00 za dva tednika, \$4.50 za tri tednika, \$6.00 za štiri tednika, \$7.50 za pet tednikov, \$9.00 za šest tednikov, \$10.50 za sedem tednikov, \$12.00 za osem tednikov, \$13.50 za devet tednikov, \$15.00 za deset tednikov, \$16.50 za enajst tednikov, \$18.00 za dvajset tednikov, \$19.50 za trideset tednikov, \$21.00 za štirideset tednikov, \$22.50 za petdeset tednikov, \$24.00 za šestdeset tednikov, \$25.50 za sedemdeset tednikov, \$27.00 za osemdeset tednikov, \$28.50 za devetdeset tednikov, \$30.00 za sto tednikov.

Členovi brat (sotro) S. N. P. J. I
Po sklopu 8. redne honoracije se odelj lahko naroči na list Prosveta in prijeto eden, dva ali tri štane in ena družina in ena enoslova k eni naročniku. List Prosveta stane za vsa enosla, za štane ali enoslova \$4.00 za vsa letna naročnika. Kar pa štani se plačajo pri assessment \$1.50 za tednik, \$3.00 za dva tednika, \$4.50 za tri tednika, \$6.00 za štiri tednika, \$7.50 za pet tednikov, \$9.00 za šest tednikov, \$10.50 za sedem tednikov, \$12.00 za osem tednikov, \$13.50 za devet tednikov, \$15.00 za deset tednikov, \$16.50 za enajst tednikov, \$18.00 za dvajset tednikov, \$19.50 za trideset tednikov, \$21.00 za štirideset tednikov, \$22.50 za petdeset tednikov, \$24.00 za šestdeset tednikov, \$25.50 za sedemdeset tednikov, \$27.00 za osemdeset tednikov, \$28.50 za devetdeset tednikov, \$30.00 za sto tednikov.

